

Điều chỉnh trong chế độ quản lý đất đai ở nông thôn Trung Quốc từ đầu thế kỷ XXI đến nay

NGUYỄN THANH GIANG*

Tóm tắt: Hệ thống quản lý đất đai ở Trung Quốc tồn tại theo cơ chế nhị nguyên, không thống nhất giữa thành thị và nông thôn. Điều này gây ra hàng loạt vấn đề “mất cân bằng, chưa tương xứng” hạn chế sự phát triển bền vững của kinh tế, xã hội. Chính vì thế, từ khi bước sang thế kỷ mới đến nay, Trung Quốc rất coi trọng cải cách chế độ quản lý đất đai ở nông thôn thông qua ban hành nhiều biện pháp cải cách trên các lĩnh vực như cải cách chế độ đất giao khoán ở nông thôn, cải cách chế độ trung dụng đất đai hay chế định cơ chế đồng bộ đưa đất dùng cho xây dựng mang tính kinh doanh tập thể ở nông thôn vào thị trường... Bài viết phân tích một số điều chỉnh quan trọng trong chế độ quản lý đất đai ở nông thôn Trung Quốc kể từ đầu thế kỷ XXI đến nay.

Từ khóa: Chế độ quản lý đất đai, điều chỉnh chính sách quản lý, nông thôn Trung Quốc.

Mở đầu

Hiến pháp năm 1982 và Luật Quản lý đất đai của Trung Quốc quy định: Toàn bộ đất đai Trung Quốc thuộc sở hữu nhà nước, phân làm hai hình thức sở hữu toàn dân và sở hữu tập thể, trong đó đất đai ở thành thị thuộc sở hữu toàn dân. Đất nông thôn và ngoại ô thành phố, ngoài phần do pháp luật quy định thuộc sở hữu toàn dân, còn lại thuộc sở hữu tập thể (Quốc hội Trung Quốc, 2004). Với quy định như vậy, hệ thống quản lý đất đai ở Trung Quốc tồn tại theo cơ chế nhị nguyên, không thống nhất giữa thành thị và nông thôn. Mặc dù trong thời kỳ thực hiện cải cách mở cửa, chế độ quản lý đất đai này có vai trò nhất định trong việc thúc đẩy tích lũy vốn, tạo nguồn lực cho tăng trưởng kinh tế với tốc độ cao của nước này. Nhưng nó cũng đã gây ra hàng loạt vấn đề “mất cân bằng, chưa tương xứng” làm hạn chế sự phát triển bền vững của kinh tế, xã hội. Do đó, từ khi bước sang thế kỷ mới đến nay, lãnh đạo Trung

Quốc đã xác định đi sâu cải cách chế độ đất đai ở nông thôn là một phương lược cơ bản giải quyết các vấn đề và mâu thuẫn trong phát triển kinh tế, xã hội. Dưới đây sẽ phân tích một số điều chỉnh quan trọng trong chế độ quản lý đất đai ở nông thôn Trung Quốc từ khi bước sang thế kỷ XXI đến nay.

1. Điều chỉnh trong chế độ trung dụng ruộng đất ở nông thôn Trung Quốc từ đầu thế kỷ XXI đến nay

Theo quy định hiện hành của Trung Quốc, đất đai ở thành thị thuộc sở hữu toàn dân, người dân có thể mua bán đất như một tài sản. Còn đất đai thuộc sở hữu tập thể ở khu vực nông thôn, Nhà nước và chính quyền địa phương có quyền quyết định việc chuyển đổi từ đất nông nghiệp sang đất đô thị, nông dân chỉ có quyền sử dụng, không có quyền mua bán hay chuyển nhượng đất đai trên thị trường, người nông dân khi bị thu hồi đất đai sẽ được hưởng tiền bồi thường thu hồi đất. Tuy nhiên, một thực trạng phổ biến ở Trung Quốc là chính quyền các địa phương có

* Viện Nghiên cứu Trung Quốc